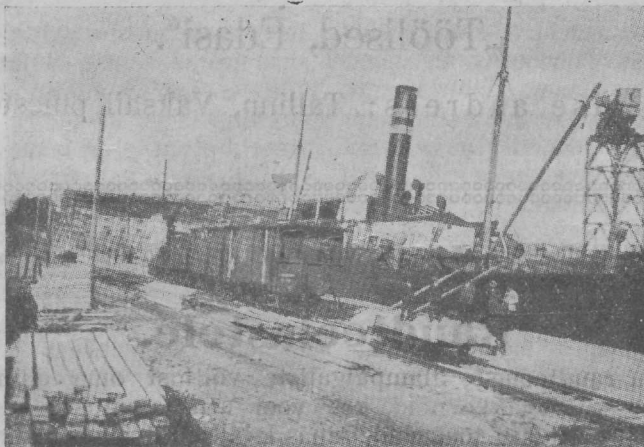

Elagu kõigi maade raudtee- ja transporttöölise ühistunne!

Reamatukogu B 8120:4
ef. 8196

RAUDTEELANE

NR. 1 SEPTEMBER 1929. A.

EESTI RAUDTEELASTE JA TRANSPORTTÖÖLISTE ÜHINGU
HÄÄLEKANDJA

Hind 10 senti.

AINUKES
1918-
Ainuke Eestis ilmuv töölisajaleht on Eesti Töölise
Partei keskkomitee poolt väljaantav

„Töölised, Edasi“

„Töölised, Edasi“t“ loevad kõik töölised.

„Töölised, Edasi“t“ toetavad aineliselt kui ka moraalselt kõik töölised.

„Töölised, Edasi“ paljastab oma sisus tööliselu pahesid.

„Töölised, Edasi“ on Eestis ainuke klassivõitluse alusel seisv ajaleht.

Sellepärast loevad ja toetavad töölised ainult töölisajalehte

„Töölised, Edasi“.

Tellimise aadress: Tallinn, Vaksali puistee 8.

Raudteelastele.

Et korraldada raudteelaste alampalgaliste võitlust oma eluhuvide eest, kutsuda ühisesse tööväkke neid, kes veel arusaamatuses uinuvad, ehk koguni tööliste rõhujaid toetavad, luua laialipillutud töölisorganisatsioonide ja üksikute proletaarlaste vahel sidet, organiseerida neid ja õhutada tegevusele, seks on meil tarvis oma häälekandjat.

Ajakiri „RAUDTEELANE“

peab selleks olema.

„RAUDTEELANE“ on poliitilise parteita majandusline ja ilukirjandusline ajakiri, kes saab valgustama erapooletult ametnikkude tegevust ja väärnähtusi raudteel, ta valgustab tõetruult kõigi erakondade tegevust, nii riigikogus ja omavalitsuse asutustes, kui ka väljaspool neid esituskogusid. Toob teateid välismaa raudteelaste elust ja tegevusest.

„RAUDTEELAST“ toetavad suured raudteelaste hulgad oma kaastööga.

„RAUDTEELANE“ ilmub 1 kord kuus ja maksab 10 senti number.

„RAUDTEELASE“ aadress: Tallinn, Vaksali puist. nr. 8-a.

Raudteelased, toetage oma ajakirja tellimiste, ainelise abi ja kaastööga.

„Raudteelase“ toimetus.

RAUDTEELANE

EESTI RAUDTEELASTE JA TRANSPORTTÖÖLISTE ÜHINGU HÄÄLEKANDJA

Tellimise hind postiga kodu saates: 10 senti nr.

**Üksik number
10 senti.**

Ilmub 1—2 kord kuus.

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee ladudes, Eesti Raudteelaste ühingu osakondades, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Vaksali puistee nr. 8-a.

Kuulutuse hinnad:

Terve lehekülj . . . Kr. 30.—
Pool " . . . " 15.—
Veerand " . . . " 7.50
Kaheksandik . . . " 4.—
Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 1

September 1929

I aastakäik

Kõigile raudtee- ja transporttöölisele Eestis.

Seltsimehed ja seltsilised!

Eesti raudteelaste- ja transporttöölise ühingud otsustasid välja anda oma ajakirja „Raudteelane“.

Tarvidus töölisajakirjanduse järele on meil ilma põhjendamata suur. Ametiühingulist ajakirja, kus leiaks valgustust niihästi sise- kui ka välismaa ametiühingulise liikumise küsimused järjekindla klassivõitluse seisukohalt, meil üldse ei ole. Samuti puudub ametiühingulise sisuga kirjandus. Meie ühingu tegelane, lihtliige, tööline ja teenija, kes veel ühingus ei seisa, ei leia kuskilt omale vajalikke näpunäiteid, mis tarvis ametiühingulise liikumise alal teha, millises seisukorras on ametiühinguline liikumine teistel maadel, kuidas seal areneb ja kasvab tööliste revolutsiooniline mõte. See takistab tööd, sünnitab ükskõiksust ja meelegeitlikkust viletsusse tõugatud töölises. Mitte vähe ei ole neid proletaarlast, kes viletsuse ja raske seisukorra tõttu igasugust väljaväadet kaotades end rongi alla heidavad ehk muu! teel oma elu lõpetavad. Mitte vähe ei ole neid, kes mõnel teisel viisil mitte ainult töölisliikumisest, vaid ka oma kõige lähemast ümbrusest eemalduvad, andudes kapitalistlikes ühiskonnas peituvatele madalatele ihadele ja lagunemisele.

Töölisorganisatsioonide ülesanne seisab selles, et appi tulla oma klassivendadele. Meieaja rahvusvaheline revolutsiooniline liikumine, laiade töörahvahkade osavõtmine võitlusest oma seisukorra parandamise ja klassi eesmärkide eest kohustab meid viidimata agaramale tööle. Meie ajakirja ülesanne on raskustega ja meelegeitiga tulpinud töölises äratada klassi-

teadvust, neile näidata lähemaid väljaväeteid paremale elule, selgitada praeguse aja võitluse iseäraldusi, ametiühingute lõhkumise püüdeid sotside poolt, tööliklassi ja kapitalistide vahelise võitluse keerdkäikusid ja taktikat ja kõigile kuulutada, et *arenevad rahvusvahelised sündmused tööliklassi samm-sammult lähemale viivad ta eesmärgile* — võidule oma klassivaenlaste üle. Möödas on ajad, kus töölisliikumine pealetungiva vaenlase ees taganes. Tööliklass on ise pealetungimisele asunud.

Proletaarlased!

Kuid ajakirja väljaandmine ei ole kerge ülesanne. Meie ühingud on majandusliselt nõrgad. Arvesse võttes, et raudtee- ja transporttöölised alati on püüdnud töölisliikumise eesrinnas sammuda, andis nimetatud ühingute juhatustele julgust, et laialised raudtee- ja transporttöölise hulgad meie ajakirja tellimisega ja vabatahtliste annetustega toetavad. Peaasi aga on see, et raudteelased ja transportlased ajakirja oma kaastööga ja sõnumitega toetaksid. Ajakiri võib ainult siis hulkade meeolelu ja soovisid peegeldada, kui töölised ise ajakirja toimetamisest osa võtavad. Meie ei luba oma kirjasaatjatele ja kaastöölisele kõrgeid honoraare; sest ajakirjal pole omalgi raha, elab vaid neist sentidest, mis töölised kokku panevad. Meie ettevõtet ei toeta ärimed, spekulandid, pereinemed. Nad on meie esimesed vastuvõitlejad! Meie kirjasaatjatele ja kaastöölisele ei pakuta pileteid teatritesse, ei saadeta riigikogusse pääsemiseks kutsekaarte. Nende jaoks valmistatakse teistsuguseid kutsekaarte. Kuid nad on kogu töölis-

klassi poolt austatud ja armastatud. Nad on lugupeetud ideelised võitlejad tööliklassi vabaduste eest. Ja mis on selle vastu kodanlise ajakirjaniku kutse!

Meie loodame, et ka teised ühinged ei jäta meie ajakirja tähelepanemata. Asuge kõik meie ajakirja toetajate ridadesse!

Tööliskirjasaatjad! Saatke sõnumeid oma vabriku elust, tehke kaastööd. Ärge kartke, kui teie kirjutamises vähe vilunud olete ja sõnumetesse vigu teete, või artikleid lõpuni valmis ei jõua kirjutada. Toimetus parandab vead, täiendab teie mõtet

ja nii harjute kirjutama, saate töölisajakirjanikuks.

Raudteelased ja transporttöölised! Organiseerige oma ajakirjale lugejaid, kindlaid tellijaid. Valige ajakirja volinikke, kes ajakirja laialilaotamise ja toetamise eest hoolitsevad, seda korraldavad. Organiseerige oma ajakirjale toetust.

Elagu töölisajakirjandus!

Elagu ametiühingulise liikumise ühtlus, mille eest ajakiri kõige järjekindlamalt tahab võidelda!

Read koomale, edasi!

Read koomale, — see on tuntud hüüdsõna. Kuid igal ajajärgul on sellel hüüdsõnal ise tähendus ja kaal. Täna ei taha meie oma ridade koondamise vajadust mitte sellega hakata põhjendama, et Eesti tööliklassi seisukord on kirjeldamata raske, organisatsioonid lõhutud ja nõrgad, puudusi ja hädasid rohkem kui aastas päevi. Häädaldamine pole kunagi olnud tööliklassi, veel vähem klassiteadlikkude tööliste ülesanne. Meie ütleme: pöörake oma silmad „jõukasse Euroopasse“ ja „ülirikkasse“ Ameerikasse ja püüdke sealt leida nurgakest, kus tööliste elu võrreldes oma oludega ja tingimistega parem oleks, kui meil. Niisugust kohta kapitalistlikes ilmas ei ole, kus töölisel hea elada!

Vajadus oma ridade koondamiseks ei seisa mitte ainult selles, et ühisel jõul kapitali varaode survele ja kurnamisele vastupanekut avaldada, neilt väikseid järelandmisi välja kiskuda. Täna, meie ajal, seisab oma ridade koondamise vajadus selles, et võitlus tööliklassi ja kapitali vahel on rahvusvahelises ulatuses jõudmas otsustavasse ajajärku, et kapitalistline ühiskond seesmiselt oma vastoludes isegi vaatamata tehnika kiire tõusule ikka enam mädaneb ja areneva tööliklassi nõudmisi rahuldada ei suuda. Selles tõusvas ja arenevas võitluses ei jää ega või jääda ühegi maa tööliklass, olgu suur ehk väike, külmaks pealtvaatajaks. Sündmuste keeris kisub ta kaasa. Meie ülesanne ja kohus on oma lugejatele, nende kaudu kogu Eesti tööliklas-

sile, kolme peasja kuulutada, selgitada ja seletada. Esiteks, tõde kuulutada rahvusvahelisest tööliklassi võitlusest oma seisukorra parandamise eest; teiseks, selgitada neid põhjuseid ja vastolusid kapitalistlikes majapidamises, mis ta iga päevaga lähemale viivad kokkulangemisele, kuid mis ühtlasi ähvardab tööliklassi hirmsa sõjaga; kolmandaks, seletada kuidas töö ja kapitali vahelises teravas võitluses tööliklass uusi võitlusviise tarvitab, kuidas ta oma seesmiste vastaste vastu võitleb, kes ametiühingulist liikumist lõhuvad. Nende kolme põhiülesande täitmisele ja ametiühingulise ühtluse eest võitlemisele on meie töö sihitud.

Need on ka meie ametiühingute ülesanded. Ametiühinguline liikumine ei lähe iserada üldisest tööliklassi võitlusest. Selles liikumises kajastub kogu tööliklassi võitlus ta mitmekesisuses ja värvides. Mitte täna pole see välja mõeldud, et kapitalistline ühiskond elab üle oma sügavat kriisi, et vastolud kapitalistlike maade vahel, imperialistlike riikide eneste vahel (näit. vastolud Ameerika ja Inglismaa vahel), vastolud imperialistlike riikide ja sotsialismi ehitava Nõukogude Liidu vahel meid vastu viivad suurtele sündmustele ja võitlustele. Kõige nende vastolude ja kriiside nähtavamaks ja selgemaks kujuks on klassi vastolude teravnemine igal kapitalistlikel maal.

Toome mõne fakti selle tõsiasja kinnitamiseks. Suured streigiliikumised Saksamaal (Ruhri tööliste lokaut-streik); üldstreik Lodsis (Poolas), millest üle 100.000

töölise osa võtsid; 140.000 tekstiiltöölise streik Bombeys, Inglise asumal; põllutöölise streik Tshheho-Slovakkias; juulikuus pubkenud poolemiljoni tekstiil-töölise streik Manchesteris, Inglismaal, kus teadupärast valitseb „töölise valitsus“, kuid kus ettevõtjad siiski kõige jultumalt töölise töötasu vähendavad (Manchesteris töölisele taheti 12% palka vähendada); alaline streigilaine Prantsusmaal, Poolas jne. Need on faktid, mis näitavad klassivõitluse teravust ja võitluse pinevust, mis miljoneid liikuma paneb. Need faktid tõendavad ka seda, et kapitalism ilma piirita töölise kurnamisega ei jõua enam jalul seista, et kapitalistline majandus mädaneb ja oma vastolude keerises kokkulangemisele läheneb. Neist rahvusvahelistest sündmustest ei saa meie mööda minna, kui tahame oma ülesandeid märkida ja teesid leida enda seisukorra parandamiseks.

Hiljuti tõendasid meie sotsid oma lehes, et rahvusvahelise kodanluse poliitilise ja majanduslise surve suurenemine tunnustavat kodanlise korra stabiilsust, tugevust ja töölise revolutsioonilise liikumise langust. See on tõesti haruldane sündmuse võltsimise katse, mille juures meie täna siiski peatuda ei taha. Ajaloolisi sündmusi, veel vähem tormavat võitluskäiku, ei saa keegi olematuks teha, neid võib küll võltsida, kuid iga võlts kestab väga lühikese aja. Olematuks teha hiiglasuuri streigivõitlusi, kinnitada, et kapitalistide surveabinõud streikivate töölise vastu, et rahvusvahelise sotsiaaldemokraatia poolt streigimurdjate organiseerimine palgavõitluse purustamiseks, tähendaks kapitalistilise korra stabiilsust, tugevust, elujõulikkust, noh, sotsikesed, kui „tugev“ ja „elujõuline“ peaks siis olema küll Tshang-Kai-Scheks ja mitukorda on tugevam teisest Internatsionaalist Gomindang, kui terroris ja võltsimises

seisab kapitalistilise ilma tugevus. Igaüks näeb, et sotsidel siin otsad otsadega kokku ei lähe. Või andis ministriks olles sots Johanson sellepärast ettevõtjatele niisugust head nõu, et kodanline kord on väga tugev ja et sellepärast on vaja töölise palgaküsimuse lahendamiseks välja kutsuda rahvasteliidu eksperdid, kes kindlaks teevad, kas Eesti töölisele võib ühte senti palgalisa anda, või on see talle kahjulik. Igatahes on sotsiaaldemokraatiale täiesti ükskõik, milliste ühiskondliste seaduste põhjal võitlus areneb, nende ülesanne seisab sündmuse klassilise iseloomu varjamises, võltsimises, mis muidugi teatud määral kapitalistilise ühiskonna vastolusid aitab kinni katta töörahva ees, kuid seda võimsamini näitavad neid hiiglavõitlused.

Meie ülesanne peab veel seisma kõigi seni organiseerimatute töölise koondamises ühingutesse, oma klassiorganisatsioonide ümber. Kuid seda saame teha ainult siis, kui oma ühingute juhtimise rajame kindlale klassivõitluse alusele. Meie peame igal pool teravalt alla kriipsutama seda, et ühingute juhatusi on vaja puhastada sotslistest äraandjatest ja sinna viia proletaarlased, kes läätsileeme eest ja ministritooli huvides, tööklassi ära ei anna.

Igale ühingu tegelasele, igale liikmele peame ikka veel kordama: ole igal pool töölise võitluse eesotsas. Olgu see palgaküsimus, vanemate valimine, vabrikusisemise korra määruste täitmise järelvalve, või muu töölise asi — igal pool selgita, anna nõu, ole ise eeskujuks teistele. Ainult see on parimaks tagatiseks, et seni organiseeritute hulgad ühingusse koonduvad, et nad ühingu oma võitlusorganisatsiooni näevad.

Suurel ajajärgul on suured ülesanded. Read koomale — edasi vastu paremale tulevikule!

Üleskutse!

Kõigile jaamaliini veduri- ja rongiteenijatele, tehaste ja remonttöölisele, ametnikkudele ja töölisele-teenijatele raudteel.

Klassivennad ja -õed!

Nagu kõiki palgatöölisi kapitalistlikus

ilmakorras, nii rõhub meidki, raudteelasi, puudus ja viletsus. 3—6-tuhande sendiline kuupalk ei võimalda praeguse elukalliduse juures kuidagi inimlikku äraelamist. Madala töötasu tõttu on raudteelane

sunnitud peale oma päeva-orjust kõrvalteenistust otsima, et ennast ja oma perekonda puudusest päästa; pikeneb ju sellega tööpäev kahekordseks. Säärane mitteinimlik töötamisviis viib enneaegsele kadule — hävinemisele. Ühtlasi võetakse töösaamise lootused neilt töolistelt, kes silmapilgul tööta ja kelle perekonnad nälgivad.

Nii edasi kesta ei või!

Iga raudteelase esimene nõudmine olgu: inimvääriline töötasu 8-tunnilise tööpäeva eest!

Raudteelaste seisukorras pole märgata mingit paranemist. Tööpäev on pikemaks muutunud, elukalliduse tõusul pole piiri, haiguskindlustus on nõrk, töötaolek täiesti kindlustamata.

Meil, raudteelastel, puudub ühistunne, oleme killustatud, hoiame kõrvale oma ühingu, ühesõnaga — valitseb täielik loidus. Olemasoleva raudteelaste ühingu ümber on koondunud väike osa (366) töölisi, kes on jõuetud selleks, et kõrvaldada neid pahesid, mis olemas. Meie peame liituma ühiseks väeks, tugevaks ja võimaks — nimekaks vastukaaluks kapitalile.

Raudteelased, kes teie seni külmad, ükskõiksed olete olnud, peate eemaldama selle rammestuse, ükskõiksuse ja loiduse, koonduma viibimata Eesti Raudteelaste

Ühingu ümber. Ainult siis avaneb meil võimalus lahti raputada neist köidikuist, mis meid seni oheldanud, päästa endid ja omi perekondi näljast ja puudusest.

Ühenduses on jõud!

Meie elame ajajärgul, kus kapital on tugevalt organiseerunud, ja seda kõik selleks, et oma kätte ahnitseda varandusi, lubada endale töötava klassi turjal ülinimlikke mõnusi. Seda kõike võimaldame meie — töölised, kel pole vastukaaluks välja panna väärilist organisatsiooni, et sellele ahnitsusele osaltki piiri võiks panna. Selles oleme süüdi vaid ise.

Proletaarlased, raudteelased, meie kutsume teid kõiki ühinema Eestimaa Raudteelaste Ühinguga. Ainult siis, kui oleme koondunud, võimaldame kätte võita inimvääriliku elu, kõrvaldada pahesid, milles seni piinelnud eesti raudteelased.

Lõpp loidusele raudteelaste peres! Read koomale, rind rinna kõrval astume välja oma vaenlase — kapitali vastu, siis saavutame kõik, millest seni unistatud.

Raudteelane — veel pole hilja, et astuda Eesti Raudteelaste Ühingu liikmeks; tee seda veel täna.

Kadu orjameelsusele!

Kadu kapitali kurnamisele!

Elagu ühine raudteelaste organisatsioon!
Edasi!

Rahvusvahelise ametiühisusliku liikumise ülesanded.

Viimasel ajal võib märgata terve rida vastolusid ja uusi jooni rahvusvahelises tööliikumises. Läänud aastate jooksul on märgata kõikides maades järjest kasvavat klassivõitluse teravnemist. Näiteks Saksamaal on olnud terve rida suuri majanduslikke võitlusi töö ja kapitali vahel, milles iseäranis silma torkab Ruhri proletariaadi kangelaslik võitlus. Poolas, Lodzi üldstreik, millest võtsid osa üle 100 tuhande töölise. Prantsusmaal plahvatavad sagedased massilised majanduslikud streigid, mis ühest tööstuse raioonist teise üle kantakse. Viimasel aastal on Prantsusmaal mitte vähem kui 100 streiki keskmiselt kuus. P. A. Ühisriikides lõövad lõkkele stühilised streigid, iseäranis lõunapoolsetes osariikides. Peale selle on olnud pea kõigis maades terve rida tööstuse ja põllu-

töölise streike. Ka Eestis on olnud möödunud ja käesoleval aastal mitmed palgavõitluse streigid.

Praegusaja streigiliikumise iseloomustavaks jooneks on väikeste ja üksikute streikide määratu kasv, vabrikute ja isegi üksikute töökodade ulatuses. Nende streikide väljakutsujaks on vabrikute kapitalistliku rationaliseerimise protsess. Nõndasama on praegusaja liikumise arenemise üheks iseloomustavamaks jooneks, et see streigiliikumise kasv, oma alla võtab ka asumaad ja poolasumaad. Kõik see tähendab, et tööliklassi pahemale poole nihkumine sünnib kiirelt ning omandab järjest rohkem rahvusvahelise ilme.

Need praegusaja tööliikumise tõusu iseäraldused peegeldavad järjest kasvavat kapitalistliku ilmamajanduse põhivastolu-

sid. Kasvab ja teravneb vastolu valmistusjõudude kasvu ja turu ostujõu kitsenemise vahel. Iga riigi kapitalistide rühm püüab võita uusi turgusid ja tooresainete tagavarade asukohti. Selleks on neil aga tarvis oma kaupade hindasid sellevõrra alla suruda, et suudaks teiste kapitalistlikkude rühmitustega võistelda ja neid sealt välja tõrjuda. Kuid seda teevad ka võistlejad, ning võitlus muutub iga päevaga kapitalistlikkude gruppide vahel teravamaks. Aga ükski kapitalist ei ole nõus alandama hindasid omakasude arvel, vaid püüab seda teostada tööliste kurnamise suurendamise läbi. Selle eesmärgiga pikendavad nad tööpäeva, alandavad töötasu, sunnivad töölisi kõige pinevamalt, intensiivsemalt töötama jne. Kui see äärmiseni on viidud, siis viiakse läbi kapitalistlik tööstuse ratsionaliseerimine, mis omakorda tööliste olukorda märksa halvendab. Selle ratsionaliseerimise tagajärjel on võimalik õppinud tööliste asemel tarvitada õppimata töölisi, nais- ja alaealisi töölisi täiskasvanud meestööliste asemel.

See kapitalistlik ratsionaliseerimine suurendab ja teeb teravaks veel rohkem vastolu valmistuse võimaluste ja turu mahutuse vahel, sest kapitalistlik ratsionaliseerimine suurendab produktsiooni üldist hulka, kuid ühelajal sellega kutsub ta välja tööpuuduse suurendamise, üldise proletariaadi elamistasapinna halvenemise ja palgatööosa vähenemise tööproduktis, ning tööliste kiire väljakurnamise määratuma intensiivse töö tõttu.

Kuid töölisklass ei või sellega leppida. Ta astub võitlusesse oma elamistasapinna parandamise eest. Selles võitluses põrkab ta kokku trustidesse koondatud kapitaliga, mis riigiparaadiga tihedalt kokku kasvavad, ning seepärast kasvab proletariaadi majanduslik võitlus ümber võitluseks kapitalistliku süsteemi vastu üldse.

Uutes tingimustes, mis seisab selles, et praegusaja kapitalism on jõudnud ajajärku, kus kodanlised omandusvahekorrad ei võimalda töölisklassi elujärje üldist paranemist, omandab proletariaadi majanduslik võitlus terava poliitilise ilme. Kuid see ei tähenda, et majandusliku võitluse juhtimine omandab nüüd vähema tähtsuse kui enne. Just käesoleval ajajärgul seisab klassiteadlikkude ametiühingute osa ja tähtsus kõige pealt selles, et organiseerida võitlust osaliste nõudmiste eest, ning muuta

seada võitlust üldiseks poliitiliseks võitluseks töölisklassi ajaloolise ülesande teostamise eest.

Praegusaja majandusliku võitluse poliitiline iseloom on tingitud veel sellest, et kapitalistlikkude maade kodanlus töölisklassi mahasurumiseks tarvitab fashistlikke meetode. Need fashistlikud meetodid väljenduvad selles, et kodanlus püüab töölistel võtta ühinemise ja streigi õigust. Abinõudena selle eesmärgi teostamiseks tarvitab ta sunduslikku arbitaashi (vahekoht), otsekohest terrori aktiivsete töölisklassitegelaste vastu ja kasutab riigivõimu kuni revolutsiooniliste ametiühisuste, streigikomiteede ja streikivate tööliste koosolekute laialikihutamiseks, massilisi areteerimisi, kodanlise sõjaväelise aparadi kasutamist streigimurdmiseks jne. Iseäranis tuleb veel märkida reformistliku ametiühisuste — aparadi osavõttu võitleva proletariaadi mahasurumises ja fashismi arendamist vabrikutes.

Kuid see olukord sunnib töölisklassi oma jõudu pingutama ja omakorda kapitalistide pealetungimisele vastuhooi andma. Ning töölisklass asub julgelt ja otsustavamalt vastu pealetungile. Praegusaja majanduslikud võitlused on iseloomulikud selle poolest, et need omavad ikka rohkem mõlema poole vastastikkuse ja üheajalise üksteisele pealetungimise iseloomu.

Käesoleva aja võitlustes on iseäranis näitlik see asjaolu, et vaatamata reformistlike ametiühingute aparadi ennenägemata äraandlikkuse ja vaatamata rea kaotuste peale, pole töölisklassi võitlusvõime sugugi langenud. Näiteks Ruhris, ei suutnud töölised küll oma nõudmisi teostada, kuid samal ajal ei langenud sugugi tööliskade võitlusvõime, ning selle hiiglavõitluse kogemused said tööliskade mobiliseerimise toukejõuks. Kõik see tõendab, et rahvusvaheline töölisklass on omakorda asunud pealetungilä.

Uute majandusliste võitluste hindamisel on praegusaja töölisklassi liikumise tõusu kõige selgemaks iseloomustuse jooneks järjest kasvav organiseerimata tööliste aktiivsus. Seda aktiivsuse kasvu soodustab iseäranis kapitalistlike ratsionaliseerimise tagajärjel sündinud töölisklassi sügav struktuuriline muutumine. Väheneb kiirelt kõrgelt õppinud tööliste arv, kes seni olid reformistlike ametiühisuste põhiollus. Ruhri lokaali liikumise osavõtjatest moodusta-

sid organiseerimata töölised kolmneljan-dikku. Loodsis võtsid liikumisest osa 80 000 kiutöolist, kelledest ainult 4000 olid ametiühingute liikmed. Bulgaarias oli 30 000 streikivast tubakatöölisest 95% organiseerimata töölisi. Prantsusmaal on kogu töölistest 90% organiseerimata. Iseäranis näitlik on see Inglismaal, kus organiseeritud ja organiseerimata töölised alati vaenujalal seisid, et sealsetest streikidest võtavad nüüd osa suured organiseerimata tööliste hulgad. India Bombay kiutööliste streigist, millest määratumad organiseerimata töölised hulgad osa võtsid, kasvas välja tugev, 65-tuhande liikmeline revolutsiooniline ametiühisus, s. o. 40% kogu Bombay kiutöölistest.

Ühes suurema hulga noor- ja naistöoliste kasvuga vabrikutes ja tehastes kasvab nende klassiteadvus ja aktiivsus.

Viimasel ajal võib kiiret nais- ja noortööliste pahemale poole nihkumist tähele panna. Viimastes võitlustes näitasid nad iseäralist klassilist järjekindlust ja aktiivsust üles. Terves reas tähtsates tööstus-harudes sünnitavad naistöölised poole ja isegi enamuse töötavast proletariaadist. Siinjuures moodustavad just need naistöölised hulgad väga suure arvu organiseerimata tööliste hulkadest. Seepärast peab nais- ja noortööliste iseäralist tähelepanu pöörama tulevastes võitlustes.

Organiseerimata töölisklasside aktiivsus väljendab laiade hulkade rahulolematuse kasvu maksva olukorra ja kollaste ametiühingute bürokraatia vastu. See aktiivsus tõmbas reformistlikkude ametiühingute hulgad võitlusse, mis ikka sagedamini sünnib mitte ainult ilma reformistlikkude ametiühingute aparadi osavõtuta, vaid vahel isegi selle vastu.

Kokkuvõetult oleks viimaste aastate klassivõitluse lahingute iseloomulikud jooned, mis peegeldavad töölisliikumise uut revolutsioonilist tõusu, järgmised:

1) Rahvusvaheline töölisliikumine läheb väikestest ja osalistest lahingutest suurematele ja enam hulgalistele võitlustele üle.

2) Töölisklasside ikka sagedam üleminek vastupealetungile kodanlusele.

3) Organiseerimata töölisklasside järjest kasvav aktiivsus.

4) Ametiühingute formaalse põhikirja punktidest üleastumine ja reformistliku ametiühingute aparadi muutumine proletariaadi võitlust takistavaks teguriks.

5) Streigiliikumise ikka enam poliitilisele alusele üleminek ja hulkade revolutsioneerimine.

6) Liikumise rahvusvahelikkus.

Muidugi ei ole nende võitluste uued vormid mitte igal maal ühesugused. Ühel maal, nagu Saksamaal, need vormid omandasid terve rea tingimuste tõttu kõige selgema kuju. Teistes maades, nagu Inglismaal, kus töölisklass alles parandab 1926. a. üld- ja söetöölise streigil saadud haavu ning kus kapitalistlik ratsionaliseerimine alles algastmel, seisab töölisklass alles massiliste ja maruliste võitluste ajajärgul lävel.

Praegusel ajal peetakse võitlust klassiteadlikkude ametiühisuste eelväe vahel ühelt ja sotsiaal-fashistlikkude ametiühisusliku bürokraatia vahel teiselt poolt, mitte ainult ametiühisustes enestes, vaid see võitlus võtab oma alla töölisklassi tervelt. See võitlus on käimas tööliste hulkade ja streigiliikumise juhtimise pärast. Käesoleval ajal avanesid klassiteadlikule ametiühisuste eelväele uued, enam soodsamad tingimused töölisklassi enamuse võitmiseks.

Sellest järgneb määratuma tähtsusega organiseerimata töölisklasside probleem, mis nõuab halastamata ja vahetpidamata võitlust paendliku ja äraandliku ametiühisuste bürokraatiaga.

Töölisklass on kogunud määratuma revolutsioonilise energia tagavarad, mida kollaste ametiühisuste ninamehed oma huvides juhtida püüavad. Klassiteadlikud ametiühisuste tegelased peavad mõistma haarata juhtimist oma kätte ja viima töölisklasside võitlusse oma klassivaenlase vastu. Et seda teostada on tarvis luua tööliste ühine väerind alt-poolt ja igasugu sotsid tööliste eesotsast minema kihutada.

Muidugi ei sünni see sotside minemakihutamine hõlpsasti ja ilma jõudu pingutamata. Ühes töölisklasside pahemale poole nihkumisega ja klassivõitluse teravnemisega tuleb nähtavale sügav kriis paendlikkudes ametiühisustes, mis edaspidi omandab ikka teravama kuju. Sest reformistlikkude ametiühisuste aparat kasvab ikka enam kokku kodanlise riigi ja trustidesse koondatud kapitaliga. Viimastel aastatel, käsikäes klassivõitluse teravnemisega on see kokkukasvamise protsess iseäranis tugev ja kiire olnud. Niisama

kui sotsiaal-demokraatia evolutsioniseerub sotsiaal-imperialismi kaudu sotsiaal-fashismi, kes töölisliikumist otsekohe püüab maha suruda, läheb sotsiaal-fashistliku ametiühisuste bürokraatia täielikult kodanluse poole üle. Püüdes tööliklassile peale suruda sunduslikku arbitaashi (vahekohtu) ning püüdes töölisi kapitalistliku ratsionaliseerimise vankri ette rakedada jne., muutub reformistlik ametiühisuste-aparat streigimurdjate organisatsiooniks. Seda tõendavad Prantsuse üldise töökonföderatsiooni uus programm ning viimased Inglise ja Saksamaa ametiühingute bürokraatia otsused.

Igasugu sotside poolt paljukiidetud „Majandus-demokraatia“, mis sisuliselt on kollaste ametiühingute ja kodanluse ühine väerind tööliklassi vastu, on saanud Amsterdami Internatsionaali ametlikuks lipukirjaks. See rahvusvahelise streigimurdjate programm põhjeb kodanluse majanduspoliitika aktiivsel toetusel ning kollaste ametiühisuste aparadi ja kodanluse koostööl kodanluse juhtimise all tööliklassi huvide vastu. Niisama püüavad kollaste ametiühisuste juhid maha suruda revolutsioonilist liikumist asumaadel.

Tõelist kodanluse teenimise poliitikat püüab rahvusvaheline sotsiaal-fashism varjata tööliste eest oma „pahema tiiva“ sõnakõlksudega. Ning seepärast mängib selles kiires ametiühisuste aparadi fashismiseerimise protsessis ja kodanlise riigiga kokkukasvamises nõndanimetatud Amsterdami „pahempoolne“ vool tööliklassi peale väga kahjulikku osa. Oma pahempoolse sõnakõlksutamise varjavad nad tööliste eest tõelist fashismiseerimise protsessi mõtet ja seega on need „pahempoolsed“ üks osa rahvusvahelisest fashismist.

Kuid töölistehulkadele muutub sarnane olukord, kus nad omas majanduslikus võitluses on sunnitud olema reaktsiooniliste streigimurdjate juhtimise all väljakannatamatuks. Ning seepärast on kollaste ametiühingute ninameeste streigimurdmise taktika, kapitali energilise pealetungimise ajajärgul, üks reformistliku ametiühisusliku liikumise kriisi peallikatest.

See kriis pegeldub selles, et laiad ametiühisuste liikmete hulgad igasuguse usalduse bürokraatliku ametiühisusliku

aparadi vastu on kaotanud, ning selles ennenägemata sotsiaal-fashistliku ametiühingute aparadi pealetungimises revolutsioonilisele ametiühisuslikule liikumisele. Sotsiaal-fashism tunneb oma jalgealust kõikumas, ta näeb selgelt töölishulkade rahulolematust ning ta püüab seda rahulolematust fashistlike meetodide ja kodanlise riigi aparadi abil maha suruda.

Kuid mida rohkem on ametiühisuslik aparat sotsiaal-fashistliku bürokraatia käes, seda enam muutub see lihtsaks kapitalistliku majanduse üheks osaks, ning seda enam saab ka kasvama rahulolematust laiades ametiühisuste liigete hulkades ja ühtlasi muutub sügavamaks reformistliku ametiühisusliku liikumise kriis. Ühes selle kriisi järjest tugevnemisega muutub ikka teravamaks ametiühisusliku bürokraatia pealetungimine revolutsioonilisele ametiühisuslikule vastasrinnale.

Juba praegugi on reformistlikkudes ametiühingutes võitlus küllalt terav. Töölishulkade revolutsiooniline rõhumine on am. üh. algrakukestes juba sedavõrd tugev, et reformistlikud am. üh. algorganisatsioonid on sunnitud välja astuma oma kõrgemate organisatsioonide juhtide vastu.

Ja praegune reformistlikkude ühingute sisemise seisukorra ajajärk vastab üldisele tõusva töölisliikumise klassijõudude vahekorra ajajärgule. Tööliklass on juba sedavõrd tugev, et võib ikka sagedamini asuda vastupealetungile oma elujärje parandamise eest, mis paratamatu viib poliitilisele võitlusele. Ametiühisuslikul bürokraatial on aga veel teatud mõju teatud hulga tööliste üle, kuid revolutsioonilistel ametiühingutel ja revolutsioonilisel vähe-musel reformistlikkudes ametiühingutes läheb ikka enam ja enam korda endaga ühes tõmmata reformistlikkude ametiühingute laiemaid liikmete hulkasid.

See seisukord määrab kindlaks kõikide klassiteadlikkude tööliste ja nende organisatsioonide ülesanded reformistlikkudes ametiühingutes. Mitte ei tule välja astuda neist paendlistest ametiühingutest, vaid seal tuleb tööd teha selleks, et kiirendada sinna organiseeritud laiade liikmete hulkade revolutsioniseerimise protsessi ja olla proletariaadi klassivõitluse juhtimise eesotsas.

Otsustavad lahingud töö ja kapitali vahel lähenevad hiigla kiirusega. Töölis-

klassi jõudu püüavad ühisel jõul murda rahvusvaheline imperialism rahvusvahelise sotsiaal-fashismi otsekohele toetusel. Et lõpulikult võita kodanlust ja võiduteelt

kõrvaldada igasuguseid takistusi, peab kogu proletariaat ühinema ühiseks rahvusvaheliseks võitlusorganisatsiooniks revolutsioonilise klassivõitluse alusel.

Kuningas reisib...

(Ajalooline legend).

Ja see sündis aastal ... 9 peale mesiasist, et suur ja vägev kuningas Põhjanael, kes nii väga oli tüdinenud mitte midagi tegemisest, — sest kogu valitsemise asju ajasid tema truud ja ustavad ministrid, adjutantid, kammerhärrad ja tseremoniameistrid väga hästi, — sai veel suuremalt ja vägevamalt Buritannia kuningalt ülilahke ettepaneku, võtta oma — mitte küll just ametliku hooldamise alla mõned Buritannia ka mitte just ametlikud kubermangud; sest noid kubermangusid kuulutati suure suuga iseseisvaiks riikideks, mida nad aga ikkagi ei olnud...

Noil kuningail oli pealegi üks ühine, üks väga suur ja tähtis aade, ja nimelt: nad valmistasid endid ühes lugematute liitlastega suureks sõjakäiguks ühele suurele ja vägevale maale, mida hüüti — teab mispärast — Komuunia'ks; milline tepe ei meeldinud, vaid seisis otse kuningate ja nende liitlaste viha all sellepärast, et sealised pururumalad orjad olid ühel heal päeval endi valitsejatele, — kes koosnesid samuti kui teisteski maades sel ajal, söödikuist, joodikuist, varastest ja vale-rahategijaist, — tuupi teinud ning ise endi suure ja rikka maa üle valitsema hakanud, ja veel nii suure õhina ja eduga, et kõikide maailma vägevate suud imestusest ammuli jäid, ja nad lõpuks, Buritannia kuningaga eesotsas ühisele otsusele jõudsid, et: „Kui see niimoodi edasi läheb on need Komuunia puupead varsti nii jõukad, vägevad ja haritud, et avatlevad kogu ilma orje järele tegema ja meil on endi orjade poolt, kui mitte palavam, siis vähemalt samasugune saun kindel, kui seda said Komuunia endised peremehed ja valitsejad! Siis hävitatakse kogu ilma õigusline ja seaduslik kord, kogu kultuur ja tsivilisatsioon! Seda aga ei tohi sündida! Sest mis kord see siis on, kui ei ole peremest ega peremehel orja? Meie peame tule ja mõõgaga neid Komuunia orji talt-

utama, seal õiguslise korra uuesti jalule seadma, sealsete — nii endiste kui ka tulevaste peremeeste igavese tänu ühes hiigla kõliseva tasuga ära teenima, seega ühtlasi ka iseendi seisukorda kindlustades igaveseks ajaks — aamen!

Ja selle suure ning püha ülesande teostamiseks, osutuski nii väga tarbekohaseks, et kuningas Põhjanael kui ligem naaber võtaks mõned Buritannia kauged kubermangud ajutiselt oma isaliku hoole ja ülevaatuse alla. Kuningas mõtles ja mõtles, ja et tal seda va' aega üsna raisata juhtus olema, — võttis oma lahing-galeeridel ette ühe väikese ringreisi mainitud kubermangudesse sealset elu ja olu vaatama, kui ka ise ennast näitama...

Kõige väiksem, kuid siiski kõige vägevam ja sõjakam neist kubermangudest oli maa, mida hüüti Peruunia'ks, mis on ära seletatult — kartuli-maa: ja selle seadiski kuningas oma reisu ligemaks eesmärgiks. Seal maal elas inimesi miljon ja sõjaväge lugemata leegioonid. Selle maa üle valitsetesid, ajutine, kuid ametlik kuberner, kellel ei olnudki mingit nägu ega ka nime; kuid et ta kogu perega väga maias olnud või ja piima peale, hakkasid teda tema alamad hüüdma Meierei, ja tema emandat — Lüpsik.

Peale kubeneri oli veel kõrgem võimumees, poolametlik, kuid selle eest alaline kindral-kuberner härra Laitünder — päris kindral ikka kohe, — kes oma nime sellest saanud, et ta kui ettevõtja õllekeetmise ja viina-ajamisega tegemist olevat teinud. Peale nende oli veel hiigla kari igasuguseid kõrgemaid ja madalamaid, üsna kõrgeid ja ka üsna madalaid ametnike ja ametnikukesi, kes kõik sel puhul suuri ettevalmistusi tegid oma kuningliku külalise ja isaliku hooldaja vääriliseks vastuvõtuks.

Suur muinasaegne loss, — mis vana jutude järele oli kord olnud suurte keisrite

päralt, kuid viimasel ajal tarvitati mitmesuguste vanade asjade kolikambriks, — seati kiires korras joonde; roogiti välja kõik vanad kolid ja kunstiesemed, taoti, kolgiti, kohendati ja värviti ilusaks; seestpoolt tõmmati ruumid üle kalli kunstkaraga, mis eriti selle jaoks oli toodud kaugele merede tagant ja mis maksid 3000 seeklit kangas. Kuberner Meierei askeldas ise ööd ja päevad; soetas kuninga sõidutamiseks uue kalli tõlla, omale tuli uue pidukuue ja läikiva torukübara. Ka emand Lüpsik ei jäänud oma hoolsuses sugugi maha omast kõrgest abikaasast: ta õppis hoolega sellekohaselt tseremoonia meistritl kuninglikke kombeid, sest sootu nudiseks osutusid talle need kniksud ja kummardused, mis tarvilikud suure kuninga vastuvõtul. Ja nii valmistas end kogu maa ja rahvas, — väljaarvatud need inimesed, kes tööd teevad, — kuni jõudiski kätte päev, kus kuninga galeeride laevastik pidi jõudma Peruunia randa.

Juba varahommikul suleti tänav, mis viis rannast kuninga lossini; mõlemile poole teed seati ritta kõige ustavamad kubernerihukaitsväelased, keda hüüti „must sada“; isegi varblastel oli keelatud üle selle tänava lennata, et mitte juhuslikult kuningale mustust krae vahele ei laseks. . .

Umbes lõunapaiku kogusid randa kogu Peruunia kõrgem ametkond Laitündri ja Meierei'ga eesotsas, kaasas lauljad, vilepuhujad ja naablimängijad, et suure müraga tervitada kuningat: ei puudunud rannas ka hea kari päevavargaid või haigutajaid — need olid inimesed, kellel mitte midagi teha ei ole ja keda ametlikus keeles nimetati — seltskonnaks.

Saabusidki kuninglikud galeerid — aga oh häda? Vana jumal oli kogemata mere liig madala loonud ja kuninga galeer jäi põhja kinni, tükk maad rannast eemal; ei aitanud muud kui kõied külge ja tirima, kuni viimaks tiritigi kuningas ühes laevaga üsna ranna ääre. . . Kuningas talutati maale, kus talle väga südamlikud avaldused osaks said. Kuberner Meierei läks nii hasarti et oma talupojaliku käega pigistas õrna kuninga kätt nii tugevasti, et kuningal valu pärast nägu viltu kiskus

ja suu kõrvuni lahti läks, millele tingimata oleks valukisa järgnenud, kui mitte kindralihärra poleks jõudnud õigel ajal pigistajale ühe hea mugala rusikaga ribidesse toetada, nii et see kuninga käe lahti laskis ja seega suurem õnnetus tulemata jäi. Kuninga meeoleu langes alla nulli, kuid seisukorra päästis emand Lüpsik, kes omas maaniulatavas pidukleidis tahtis kuningale teha üks väga majesteetlik kummardus ning suudelda tema kuue hõlma — kuid kogemata nii koomiliselt end kõverasse tõmbas, et astus pahema jalaga oma pika kleidisaba peale ja oleks pikali kukkunud, kui mitte tema seljataga seisev kojamaršal poleks välja sirutatud jalaga jõudnud teda tasakaalustada. Kuningale tegi aga see vääratus väga nalja, nii et silmapilk oli unustatud valu muljutud sõrmedes ja sõit rannast lossini, mustasaja kaitse all ja piigikandjate ristirüütlite, kui ka seltskonna rõõmuhõiskamiste saatel sündis kõige ülemas meeoleolus. . .

Jõudes lossi, oli kuningas väga vaimustatud sellest hiilgusest ja toredusest, mis temale ja ta kodakondlastele olid valmistanud ühe vaese maa veel vaesema ja pooleldi nälgiva rahva valitsejad, kes nende kulude katteks igalt alamalt veel umbes sada seeklit olid välja pigistanud. Kui siis oli priisatud ja praalitud mõni päev ja mõni öö, lahkus suur kuningas oma karavaniga Peruuniast, et matkata külastama naabri kubermangu. Jumalaga jätmine sündis sama südamlikult kui esimene tervitaminegi, kusjuures Peruunia valitsejad veel suuremat orjameelsust ja truualamlikkust üles näitasid. Lahkudes Peruunia pealinnast, vaatas kuningas veel korra isaliku pilguga kõrgustikult tagasi linna peale ja sõnus Peruunia valitsejate aadressil: „Vaat niisugused peavad just olema ühe suure kuninga truud ja ustavad orjad, kes oskavad pidutseda isegi nälgijate turjal — tubli! Ainult endi kolikambri ei oleks nad mind mitte pidanud elama asetama, sest kolikamber oleks pidanud ikka kolikambriks jääma ja seal leiduvaid muinsusesemeid poleks nad pidanud mitte laiaili lagastama, vaid ilusasti alles hoidma vaatamiseks tulevas-tele põlvedele. A. S.

Raudteelased tuleviku sõjas.

Tehnilised saavutused raudtee transpordis sammuvad hiigla kiirusega edasi. Kõik on tarvitusele võetud, et sõjaväge ja selle varustuse vedamist kiirendada. Nii on Ameerikas viimati välja lastud vedurid, mis veavad oma järele 1½ miililist rongi (üle 2 versta), mis koosneb 150—180 vagnist igaüks kandejõuga 50—100 tonni.

Kuid ei saa piirduda ainult tehnikaga, vaid ka raudtee personalis peavad olema ustavad isikud, keda ka igal pool sorteeritakse.

Mitmete maade seadustega on piiratud raudteelaste organiseerimine. Keelatakse iseäraliste korraldustega streikimine ja iga-sugune vastuhakkamine. Selleks on valitsustel antud iseäralised volitused, mille põhjal muu seas neil on võimalus raudteelasi mobiliseerida ning neid sõduritena tööle sundida.

Möödunud sõda näitas, et kapitalistidele kaasa aitasid kõige rohkem reformistlikkude raudteelaste organisatsioonide juhid, muuseas luuakse nende abil juba aegsasti raudteelaste hulgas tarvilist isamaalist meeleolu.

Reformistlikud juhid on kapitalistide poolt üles ostetud, mida ilmasõja ajal avalikult tõendas suurem Inglismaa laevade omanik sir Walter Rensimeri oma G. Wilsoni autobiograafia eessõnas, mis selgitab meremeeste liidu juhi ülesostmist.

Samasuguseid võtteid tarvitatakse ka praegusel ajal, mis tõendab reformistlikkude juhtide tegelikku osavõttu uue ilma-sõja ettevalmistamisest.

Selle peale vaatamata kasvab iga päevaga raudteelaste seas revolutsiooniline liikumine ja imperialistlikkude sõdade vastane meeleolu. 1920. a. keeldusid mitme maa raudteelased Poola jaoks sõjariistu

vedamast, mispärast kindlalt võime ütelda, et nüüdne klassiteadlik raudteelane teeb sedasama. Just sellepärast püütaksegi asetada revolutsioonilisi töölisi raudteel streigimurdjatega ja fashistidega. Saksamaal valmistatakse ette riigi kulul mehaanikuid, kütjaid, manöövritöölisi ja rööpaseadajaid; õppuse ajal peetakse neid üleval valitsuse kulul; õpilasteks võetakse eesõigustatult vaid streigimurdjaid, fashiste ja streigimurdjate ühingu „Tehnilise abi“ liikmeid, kes sõnalausumata täidavad härrade soovi. Mainitud spetsialistid valmistatakse ette selleks, et streigi korral neid streikijate asemel tööle panna.

Poolamaal propageeritakse raudteelaste seas Pilsudski juhatusel olevat fashistide organisatsiooni „Strelets“, asutatakse raudteelastest sõjaväeline organisatsioon ja tööajal korraldatakse raudteelastele sõjaväelisi õppusi, mis on sunduslikud kõigile raudteelastele.

Inglismaal luuakse valitsuse algatusel niisuguseid raudteelaste organisatsioone, kes avalikult valmistavad ette tööjõude, streikijate asetamiseks.

Tshehho-Slovakkias, Poola ja Rumeenia piiril on juba alanud revolutsiooniliste raudteelaste lahtilaskmine, et kindlustada sidet nende riikidega; selleks aitavad valitsusele kaasa reformistlikkude ühingute juhid ja sotsid.

Nagu sellest kõigest näha, sõja ettevalmistustöid tehakse kõigis kapitalistlikkudes maades ja katsutakse sõjakeerdu kiskuda ka raudteelasi ja nende organisatsioone. Raudteelaste organisatsioonid peavad aga igalpool võitluse astuma sõjasepitsuste vastu, et ühtlustada sõjahädaohu vastu võitlemist.

X.

Sadamatöölise raske olukord.

Viletsas olukorras on Tallinna sadamatöölised. Viletsas olukorras just sellepärast, et nad on kurnata mitmekordsete töö vaheltkauplejate ja sahkerdajate käes. Sadamatööliline ei saa tööd hankida otsekohe ettevõtjalt—tööandjalt. Sadamatööliline saab töö sahkerdajalt kõige odavama palga eest.

Sadamas on koht, kus kõige suuremat profiiti saab lüüa sahkerdaja just selle läbi, et sadama orjaturule valgub iga päev uusi juurdetulijaid, kui kuskile pole enam minna vallandatud töölisel, siis läheb ta orjaturule ootama, et teda tarvitaks ükskõik millise palga eest sahkerdaja.

Tööline, kes orjaturul tuule, vihma ja kõrvetava päikese all iga päev vähempakkumisel oma tööjõu välja paneb, sellel töölisel peale räbalate riiete ja tühja kõhu midagi ei ole, on sunnitud oma tööjõudu pakkuma sahkerdajale. Ja sahkerdaja kasutab sõimatus ennastpakkujat tööjõu hirvitades ära. Selle tagajärjel on töölise viletsusse langemine paratamatu.

Samuti puudub sadamatöölisel täielikult sotsiaalne kindlustus haiguse, vigastuse, surma ja vanaduse puhul. Kui ei jõua enam, oled ära tarvitatud härrade sahkerdajate poolt, siis oled tänavakerjus, kus iga päev sind taga ajab politsei protokolliga. Sadamatöö on üks kõige raskemaist kehalistest tööddest, seal on raskete kottide kandmine ja suurte kaubakastide laadimine tükitööna. Reast langeb kohe välja nõrgemajooline. Sadamatöölise töö on väljas vihma, külma ja tormide käes, keset raskete kaupade ülesse vintsimisel kettide ja köite abil, kus töölise elu ja tervis iga silmapilk hädaohus. Ei möödu päeva, kus ei juhtu õnnetusi, s. o. tervise rikkeid. Rikutud tervisega tööline on abitu. Vilets palk raske tapva töö eest on viinud sadamatöölise joomisele ja vargusele, mis väga kurb nähtus. Sellejuures vaatab aga sahkerdaja naeratades läbi sõrmede joomise ja varguse peale. Need mõlemad on vesi sahkerdaja veskile. Esiteks: joomar-tööline pole enam kuskil enda tööjõu hindaja ega enda isikut austaja. Teiseks: varastaja ei nõua palka töö eest, ta võtab ise niipalju kui saab. Sahkerdaja selleläbi ei kaota, ainult võidab. Varastatav kaup pole ju tolle töö sahkerdaja oma, seal lüüakse üle laevatüürmanne, kippareid ja tolliametnikke. Nii siis alatus ja langus.

Iseäranis väga kurb on naistöölise saatus. Lubamatu raske ja tervistrikkuv töö naistele. Mis ütleks arstid ja tõutervendajad, kui nad oma nina sinna pistaks. Nad ei seediks seda viletsust ära. Moraali- ja karskuseharrastajad kuulutaks viimsepäeva esimesel nägemise ja kuulmise silmapilgul inimsoole.

Sellepärast, sadamatöölised, meie seisukord on päästetav, kui asume endi koonzumisele, see on Transport-ametiühingu ümber. Transport-ametiühing asub läbirääkimistele otsekohe tööandjatega tööpalkade asjus kõrvale jättes sahkerdajad. Transportühingu ülesanne on kollektiiv-lepingute sõlmimine ja sotsiaalkindlustuste maksmapaneku nõudmine tööandjate poolt. Ühingu ülesanne on tööandjate ja tööliste vahel kokkupõrgete lahendamine, mis üksik-töölisel täiesti võimata, sest üksiktöölisele heidetakse töölt välja. Transport-ühingu ja raudteelaste ühingu ühinemise põhikiri on registreerimisel. Kui need kaks tugevat töölisorganisatsiooni ühinevad, siis on neil ka sõna kaasa rääkida häbematu üle tööga sahkerdajate ja tööandjatega.

Pole vist töölised unustanud, kui 1921.—1922. a. tööliste organisatsioon tugev oli ja vallandasid vägeva Ipsbergi.

Siin soovib nende ridade kirjutaja, sadama naistööline, et aegsasti hakkaksid koonduma töölised endid Transport-ametiühingu ümber. Kuuldavasti on rida lepinguid sõlmitud suur- ja väikeriikidega, lootakse eeloleval ajal suuremaid töid sadamas. Meie ei tohi jääda sahkerdajate söödaks. Peame ise endile töö ja palga hankima kollektiivlepingute läbi ühisel jõul.

Raudteelaste 2. kongressi otsuse põhjal saadetud mär-gukiri Vabariigi valitsusele teedeministri kaudu.

Eesti Raudteelaste Ühingu 2-sel kongressil tehtud otsuse põhjal palume Teie lahket korraldust, et raudteel saaksid kõrvaldud järgmised pahed, nimelt:

1) Et kiiremas korras saaks „E. Töölisühingute Keskliidu“ poolt väljatöötatud elatismiinium palga alammääraks võetud, seega kõigile raudteelastele palka tõste-

tud kuni elatismiinumini, sest praegune töötasu ei võimalda ülespidamist.

2) Et teenistus vanusetasu saaks makstud, vastavalt ärateenitud aja eest, erandita kõigile raudteeteenijatele ja -töölisele, esimest maksmist ei toimitud õiglaselt.

3) Et perekonna abiraha saaks maks-

tud erandita kõigile raudteeteenijatele ja -töölisele, praegu jäävad mitmed sellest ilma, muuseas ka alalised remont-päevatöölised, kõrgendatud abiraha kiiremas korras maksma panna.

4) Et raudtee korteritega spekulatsioonidele saaks piir pandud ning sarnased välja anda vaid alalistele raudteelastele. Praegu korterite andmine sünnib vaid tutvuse läbi, neid ei saa ka need isikud, kellele sarnased ettenähtud on. Selle peale vaatamata üüritakse ja renditakse raudtee kortereid ja terveid maju naeruväärt hinna eest eraisikutele, kes nendega häbematult edasi spekulatsioonivad, näiteks: Kopli, Soo ja Karjamaa tänavatel asuvaid raudtee maju.

5) Et neile raudteelastale, kellel ei ole võimalik korterit anda, saaks vastavalt korteriraha maksetud.

6) Et erandita kõigile raudteeteenijatele ja -töölisele saaks raudtee ladust, normeeritud hinnaga ja järelmaksuga kütteaineid antud.

7) Et raudteel igal tööalal saaks sundlikult maksma pandud 8-tunniline tööpäev, asetäitjaga 1-kuuline suvepuhkus ja vähemalt 2 päeva kuus lisapuhkust saaks antud. Praegu teenitakse puhkuset 16 ja rohkem tundi päevas.

8) Et erandita kõigile raudteelastele saaks prii arstiabi, haigemajas ravimine võimaldatud, senikaua kui sada haigus nõuab. Praegu näiteks: osa varustusosakonna töolistest arstiabi üldse ei saa.

9) Et vormiriideid saaksid erandita kõik alalised raudteelased, kaitseriideid kõik mustatöölised ja kõik need, kellel oma kohustetäitmisel puhastamisega tegemist. Praegu vormiriideid saavad vaid vähesed, ilma on jäetud ka kõige hädalisemad tööalad, nagu: ülesõidukoha vahid, signalistid, rööpaseadjad, tehnilise liikumis-, kaubandusametnikud ja teised.

10) Et iga roopaseadjale ja signalistile saaks iga isikule eraldi signaali abinõud antud, praegu käib üks sama sarv ühe suust teisse, mis võimaldab külgehakkavate haiguste levimist.

11) Et iga raudteelane oleks sunnitud täitma oma ametile vastavaid ülesandeid, praegu ei tehta töö juures mingisugust vahet. Nii sunnitakse vaguneid pesema roopaseadjaid, rongiseadjaid, öövahte ja haakijaid, mis nende ametile ei vasta ega kuulu tähendatud ametikohuste hulka. Samuti on paigutatud signalistid kontori-ametnikkudeks, roopaseadjad haakijateks, haakijad rongiseadjateks ja nii edasi, kuid palka maksetakse neile ainult oma endise ameti järgi.

12) Et raudteelaste liigitamine, ametnikkudeks, vabapalgalisteks, määralisteks, ülemääralisteks ära saaks kaotatud.

13) Et lõhkeaineid ümberlaadijad raudteetöölised oleksid vastavalt kindlustatud ja et sarnane töö saaks toimitud vastavate spetsialistide juuresolekul ja juhatusel, praegu seda elukardetavat tööd teevad vilumata töölised.

14) Et „Eesti Raudteelaste ühingu“ asutustele saaksid priisõidu aastapiletid välja antud, nimelt 1 — Keskjuhatusesele, 1 — Kultuur-haridus kesктоimkonnale, 1 — Tallinna osakonna juhatusesele ja 1 — Ühingu juristile raudteelaste protsessidele sõiduks. Praegu sellest raudteevalitsus keeldub.

15) Et „Raudteelaste Ühingu“ palved ja nõudmised Raudteevalitsuse poolt vähemalt kaalumisele võetakse, praegune teedeülem ei võta vaevaks nendega üldse arvestada.

16) Et „Eesti Raudteelaste Ühingu“ tegelastele saaks Ühingu asjaajamiseks, organiseerimise sõitudeks jne. prii päevi antud.

Loodame, et meie palve täitmist leiab

Esimees (allkiri).

Sekretär (allkiri).

Avalik küsimus Vabariigi Valitsusele.

13. juunil s. a. saadeti teedeministri kaudu Vabariigi Valitsusele 26. mail s. a. ärapeetud Eesti Raudteelaste kongressi otsused, Vab. Valitsusele äraotsustamiseks. Kuni käesoleva ajani ei ole E. Raudteelaste Ühingu juhatus mingit vastust

saanud. E. Raudteelaste Ühingu juhatus otsustas käesolevas asjas pöörata V. Valitsuse poole järelepärimisega, kas V. Valitsus on mainitud märgukirjas puudutatud küsimusi ära otsustanud, ja kui seda seni tehtud pole, siis viibimata selle äraotsus-

tamisele asutaks. Eriti tähtis on raudtee remondi päevatöölise palgakõrgenduse küsimus. Kuna raudtee remondi meespäevatöölised 170 s. ja naispäevatöölised 152 s. päevas teenivad, osutub töötasu võimatu madalaks, mis kuidagi äraelamist ei võimalda. Elukallidus on palgaga võrreldes võrattu kõrge, pealegi tõuseb ta järjekindlalt; korteriüüriks tuleb maksta enam kui neljandik sissetulekust, ihukatte muretsemisest pole juttugi. Nii siis, ka

kõige suurema kokkuhoiu juures ei jatku praegu maksetav palk äraelamiseks. Kui nii edasi kestab, on raudtee remondi päevatöölised ühes oma perekondadega pikaajalisele näljasurmale määratud.

E. Raudteelaste Ühingu juhatus loodab, et Vab. Valitsus seda tõsiselt võtaks ja kõige lähemas tulevikus asuks eestkätt päevatöölise palgaolude parandamisele.

E. Raudteelaste Ühingu juhatus.

Veoteenijad ei saa õigel ajal palka kätte.

Veoteenijate kaebuse põhjal pööras E. Raudteelaste Ühingu Keskjuhatus Teedeministri poole järgmise kirjaga:

Teedeministrile.

Palume Teie lahket korraldust, et juurde lisatud Finants-Direktori ringkiri saaks järgmiselt muudetud, nimelt, et veoteenijatele saaks palga kättesaamine võimaldatud peale 20. kuupäeva igal ajal, iseäranis neile, kes peavad määratud palgamaksmise tähtpäevaks liinile sõitma, vastasel korral saavad nad seda kätte vahest ka poolekuulise hilinemisega, mis rikub korralikku majapidamist.

Juhatuse nimel:

Esimees (allkiri). Sekretär (allkiri).

Sellele järgnes järgmine vastus:

Eesti Raudteelaste Ühingu Keskjuhatusale.
Vaksali p. 8-a. Siin.

Kirja peale 3. juunist s. a. nr. 72 teatan Teedeministri abi korraldusel, et raudtee-teenijate roh-

kusest välja minnes on palgamaksu päevad teenijaskondade vahel ära jaotatud ning need antakse neile ette teada. Väljaspool nimetatud tähtpäevi ei ole võimalik palgamaksmist toimetada, kuna palgamaksjatel on peale selle veel rahalised toimingud pangaga ja maksutokumentide korraldamine, milleks on vaja rahulist töötamist.

Neist asjaoludest tingitult on finantsdirektsiooni poolt koostatud Teie kirjas tähendatud ringkiri, mida Teedeministerium ei pea võimalikuks muuta.

Kõnesolev ringkiri ei sisalda mingit uut korraldust, vaid see kord on juba aastaid maksev olnud, kuid teenijate poolt unustusse jäänud.

Mis puutub aga teenijate palkade kättesaamisse juhul, kui mõningad neist palgamaksu päeval kohal ei ole või on kohustatud ametkohuste täitmisel palgamaksmiseks määratud päevaks välja sõitma, siis võimaldab ringkiri neil palga kättesaamist igal ajal.

Kantselei juhataja (allkiri).

Käsusametnik (allkiri).

Sise- ja välismaa teated.

Sisemaalt.

Laste koolitamise õigus ainult direktoritele.

Hiljuti oli juhtumine, kus keegi kauaegne raudteetöölaine käis raudtee direktori juures oma keskkooli lõpetanud lapsele kohta palumas. Kui ta oma lapse kooliharidust nimetas, vihastas h-ra direktor väga ja küsis: „Mikspärast sa vaene inimene oma lapsi niipalju koolitad — eks ole algkoolist küll.“

Koht jäi muidugi saamata, sest neid hoitakse ainult direktorite lastele ja nende onupoegadele. Teised saavad neid vaid raha eest, mida aga töölisel ei ole.

Otsiti onupojale kohta.

Tänavu kevade paigutati ümber nooremaks konduktoriks Valga jaama energilisem ja ausam kauba vastuvõtja Tarasevitsch, süüdistades teda mingisuguse väärtusetu pakikese kadumises.

„Side“ andmete järele on seda ümberpaigutamist isiklikult toimunud — Riives, kuid nagu nüüd selgub, on selles süüdi hoopis teised isikud, nimelt Muri ja Särm, kes juba mitu aastat kohta otsivad oma sõbranna vennale „V-le“. Seni ei läinud see neile ausal kombel korda, nii et lõpuks oli tarvis kedagi süütult kõrvaldada. Vaatamata, et Tarasevitsch kuulub ausamate isikute hulka, ei tuntud halas-

tust ka tema perekonna vastu, mis nüüdsest peale peab muidugi leppima väiksema toidunormiga. —

Mis puutub Murisse ja Särmissesse, siis on nende kohta ülemuselgi mitmed legendid teada, kuid kes tohib ülemust puudutada.

Raudteelane
Valgast.

Suudlesime kubjase-kiltri vitsu.

Juunikuu palgapäev oli veojaoskonna teenijatel kubjase-kiltri vitsasuudlemise päevaks. Korjati raha kõrgema ülemuse juubeli kingiks. Kui keegi vastu tõrkus, seletati, et korjandusleht läheb ülema kätte, nii et keegi tagakiusamise kartusel ei julgenud andmata jätta, nii kogus kiltri meelega ilus summake, 500 krooni ümber. Sarnased korjamised on meil alalised, mille peale kulutame alati ilusad summad, sest kes tahab teenida, peab ka andma.

Raudteelasel ei ole kaitset.

19. juulist suurendati raudteel liiprite vahetamise päevanormi, kahe päeva kohta üks liiper juurde, 10. piirkonna meistri ütelse järele olevat see selle eest, et töölised julgesid „P. Edasis“ ülemate teguviise paljastada. Nüüd ütlevad: võite minna kas või tööinspektori juurde, see minule midagi ei tähenda, korraldus on sarnane. Nii siis, ka tööinspektorid on nende teenistuses. Seda

näitab asjaolu, et neid raudteelaste olukord ei huvita, ega ole kunagi huvitanud,

Välismaalt.

Raudteelaste majandusline võitlus Bulgaarias.

Eelarve vaieluste tõttu Bulgaaria parlamendis, on sealsete raudteelaste seas maad võtmas laialdane liikumine palgakõrgenduse suhtes. Reformistlikkude ühingute juhid võtavad tarvitusele kõik abinõud, et seda liikumist sumbutada. Kutsutakse raudteelasi üles vastutavate isikute käskudele mitte alistuda, nimetades palgakõrgenduse nõudmist provokatsiooniks. Sarnased üleskutsed avaldatakse igas reformistlikus ajalehes kui ka suusõnaliselt koosolekutel. Parlamendi eelarvekomisjon kõrgendas palka vedurijuhtidele ja kütjatele, et sellega lõhkuda ühist väljaastumist.

Valge terror.

Sagrebis Lõuna-Slaavias kadus hiljuti jäljetult raudteelaste ühingu sekretär Krndel. Olgugi et sealne politsei teatab, et ta kunagi Krndeli't arreteerinud ei ole, kuid faktid kõnelevad teist keelt. Ühes temaga arreteeritud seltsimehe peata laip leiti Sagrebi lähedal jõest, mis oletada laseb, et ka sms Krndel on metsikult surmatud.

Sms Krndel oli energilisem raudteelaste organisaator Lõuna-Slaavias.

Kõigile Eesti Raudteelaste Ühingu liikmetele.

Käesolevaga palume kõiki Ühingu liikmeid oma liikmemaksud ära õiendada; liikmed, kellel liikmemaks üle 3 kuu tasumata, seega välja langenud, peavad uuesti liikmeks astuma.

Raudteelaste häälekandja väljaandmine on seotud suurte kuludega, samuti abiandmise fond nõuab suurendamist, mis pärast loodame, et iga raudteelane oma kohuseid Ühingu vastu korralikult täidab,

sest sellega aitame Ühingu tegevust elujõuliseks muuta. Peale selle oleks soovitatav, et iga liige püüaks uusi liikmeid ühingu juurde tõmmata.

Liikmeid ja liikmemaksu võtavad kohapeal vastu igal ajal kõik juhatuse liikmed ning ühingu kantseleis Vaksali p. nr. 8-a, teisel korral tuba nr. 4, iga neljapäev ja reede kella 6—9 õhtul.

Tallinna osakonna juhatuse.

Väljaandja: EESTI RAUDTEELASTE ÜHINGU KESKJUHATUS. Vastutav toimetaja: ADELE KAILAS.

E. Antov & Ko. trükk, Nõmme-Rahumäe, Vaigu t. 3. Tel. 42.